

Δυτική άποψις τῶν Θηβῶν
(ἡ Δίρκη, ἡ κρήνη τοῦ Ἄρεως καὶ ἡ χειὰ τοῦ δράκοντος).

ρωνεῖαν του ἀνατρέπει πολλάκις ἰσχυρότερα τείχη παρὰ τοιαῦτα, ὅποια ἐκ πηλοῦ καὶ πλίνθων ὤμων ἀνέστησε περὶ τὰς μεγάλας του Θήβας ὁ σοβαρὸς Φαβρίκιος. Ὁ Βιλαμόβιτς διέλυσεν ὡς ἰστὸν ἀράχνης τὸν μῦθον τῆς «ἐπταπύλου» Θήβης καὶ ἀκολούθως ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ δι' ἐμπεριστατωμένης ἐρεύνης, τὴν ὁποίαν οὐδὲ μακρόθεν ἐνταῦθα ἐπιτρέπεται νὰ παρακολουθήσωμεν, ὅτι αἱ Θῆβαι καὶ ἐπὶ Πausανίου καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐπὶ Ἐπαμεινώνδου δὲν ἦσαν ἄλλαι ἢ ἡ διπόταμος πόλις, ἡ μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν ἐγειρομένη καὶ περιλαμβανουσα ἐπομένως πλὴν τῆς Καδμείας πρὸς δυσμὰς μὲν οὐδὲν πλέον, πρὸς ἀνατολὰς δὲ μόνον τὸν ὑπὲρ τὸν κοίτην ὁδὸν ἀριστερὸν τοῦ Ἰσμηνοῦ ὄχθον. Ὁ Βιλαμόβιτς ἐπῆρε τοιοῦτοτρόπως κατὰ γράμμα ὡς ὄρια τῆς πόλεως τὴν Δίρκην καὶ τὸν Ἰσμηνόν, τὰ ὅποια οἱ ποιηταὶ πλειστάκις ἀναφέρουσιν ἀχωρίστως ἀπὸ τῆς ἐπταπύλου τῶν Θήβης καὶ τὰ ὅποια ἡμεῖς παραπάνω ὠνομάσαμεν «γενικὰ» ὄρια.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη διὰ μακροτέρων νὰ μνημονευθῇ ὅτι ὅπου ὁ Βιλαμόβιτς τοὺς τραγικούς τοῦ 8ου αἰῶνος μάρτυρας ἐπικαλεῖται τῶν λόγων αὐτοῦ (ῥητῶς λέγει ὅτι τεκμήριον ἀσφαλὲς αὐτῶν θεωρεῖ die lebendige Anschauung, aus der Euripides dichtet), ἀπολύτως ὀρθὰς παρατηρήσεις κάμνει. Αἱ Φοίνισσαι πρὸ πάντων τοῦ Εὐριπίδου γέμουσι τοιοῦτων ἀποδείξεων. Ἡ Ἀντιγόνη π. χ. ἀναβαίνει εἰς τὸν πύργον ἵνα κατοπτέυσῃ «παρ' Ἰσμηνοῦ ῥοὰς Δίρκης τε νᾶμα πολεμίων στρατεμ' ὅσον». Ἄρα οἱ ἔχθροὶ στέκονται πέραν τῶν δύο ρευμάτων καὶ βεβαίως παρὰ τὴν Δίρκην, ἡ πόλις ἐπομένως δὲν ἐκτείνεται πέραν τῆς κοίτης αὐτῆς, ὅποθεν ἀνέρχεται ὀρθία ἰκανῶς ἢ ὑψηλῇ κλιτύς τῶν λόφων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀναβιβάζει ὁ Φαβρίκιος πρὸς δυσμὰς τὴν

πόλιν. Ὁ Τυδεὺς ἔτοιμος νὰ προσβάλλῃ τὴν πόλιν ἴσταται πέραν τῆς Δίρκης, διέφχεται δὲ ἤδη αὐτὴν ἵνα προσπελάσῃ εἰς τὰ τείχη τῆς Καδμείας: τὸν δ' ἐξαμείβοντ' οὐχ ὄρθας Δίρκης ὕδωρ; λέγει πρὸς τὸν παιδαγωγὸν ἢ Ἀντιγόνη. Ἡ πόλις ἄρα καὶ αὐθις ἀποδεικνύεται περιοριζομένη πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Καδμείαν, ἐντεῦθεν τῆς Δίρκης. Ὅμοίως πλὴν ἄλλων πολλῶν χωρίων μαρτυρεῖ ταῦτα σαφῶς καὶ τὸ ἐξῆς, ὅπερ εἶνε ἡ ποιητικὴ οὕτως εἰπεῖν περὶ τὴν πρώτην κτίσεως τῶν Θηβῶν:

Ἄρμονίης δέ ποτ' εἰς ὑμεναίους
ἤλυθον Οὐρανίδαί, φόρμιγγί τε τείχεα Θήβας
τῆς Ἀμφιονίης τε λύρας ὑπὸ πύργος ἀνέστα
διδύμων ποταμῶν πόρον ἀμφὶ μέσον
Δίρκης, γλοεροτρόφον ἢ πεδίον
πρόπαρ Ἰσμηνοῦ καταδεύει,

τὸ ὅποῖον εἴτε οὕτως στιχθῆ εἴτε ὅπως διορθῶνε: ὁ Βιλαμόβιτς:

διδύμων ποταμῶν πόρον ἀμφὶ μέσον,
Δίρκα γλοεροτρόφον ἢ πεδίον
πρόπαρ Ἰσμηνοῦ καταδεύει

τὸ αὐτὸ οὐσιωδῶς νόημα ἀποδίδει: εἰς τοὺς γάμους τοῦ Κάδμου μετὰ τῆς Ἀρμονίης ἤλυθον οἱ Ὀλύμπιοι θεοί, ὑπὸ τοὺς ἤχους δὲ τῆς φόρμιγγος τοῦ Ἀμφιονίης ἀνηγέρθησαν τὰ τείχη καὶ οἱ πύργοι τῶν Θηβῶν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν διδύμων ποταμῶν πέρασμα, ἐκεῖ ὅπου ἡ Δίρκη παραλλήλως τοῦ Ἰσμηνοῦ ρέουσα σπεύδει πρὸ αὐτοῦ νὰ ποτίσῃ τὴν γλοερὰν πεδιάδα. Ὁ γῶρος πάντοτε μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν εἶνε τὸ ἔδος τῆς Θήβης, οὔτε ἄλλως δὲ δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ χωρία, εἰς τὰ ὅποια ἢ ὁ Μενοικεὺς αὐτοσφαγῆς ἐκ τῶν τειχῶν κατακρημνίζεται εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ δράκοντος καὶ τὴν παραρρέουσαν Δίρκην ἢ ὁ στρατὸς τῶν Ἀθηναίων μετὰ τοῦ Θησέως παρατάσσεται εἰς μάχην κατὰ τῶν Καδμείων ἀπὸ τοῦ Ἰσμηνοῦ ἱεροῦ παρὰ τὰς